היו בודקין פרק חמישי סנהדרין מב.

ותרוייהו כר' יוחנן. במלתיה דר' יוחנן פליגי ועד שנמצא סכינה לו מיהו רב יהודה סבר מלוי פגימה דקתמר ר' יוחנן למהוי כי יתרא דהומי כמו יתר של קשת שהוא כל פגימת הקשת מליאה עד היתר דהיינו חלי העיגול והלי לקוף שנאה הוא והרמדעי סברי מלוי פגימה דקתמר ר' יוחנן עד דהוי כי נפיץ עגולה במילואתה: **וליברך חטוב ומטיב.** תדע יהודה פריך והי נמי דמסבעה ולילך ליכא למימר מתדש מדעיקר מיהא הטוב והמטיב שכל שעה הוא מטיב לנו במילואתה תמיד שמוספת להחיי לעולם: **אפו כי חסר.** מי מסקינן

פועלי אמת. פי' הקונטר' שאין משגין את עדין ואת דגרס פועל אמת והקנ"ה קאי שנאמת ונדין מיעבד אמר שאמתתם: **ורב** תבואות. משום דיוסף מיקרי נכוח שור כדכתיב (דברים (ג) נכוח שורו הדר לו ונעל שמועות הוא נעל מטין כדאמר (סוטה ד' י.). הכל לריכין למרי מיטיל ומטיין בשילהי סוטה (שם) דרב יוסף סיני: **העוסקים** ברזו של עולם. היינו דיני נפשות(ג) אבל לא דיני ממונות והא דאמר (עירובין ד' סה.) שמה רציעית יין של יוהי היינו הוראה לחיקוי: **קש** דינא. פירוש ואין יכול לעמוד עליו:

הדרן עלך היו בודקין

ותרוייהו כר' יוחנן סבירא להו הא למיהוי כי יתרא הא למיהוי כי [ה]נפיא אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא וליברך הטוב והמטיב אמר ליה אטו כי חסר מי מברכינן דיין האמת דלבריך הטוב והמטיב וליברכינהו לתרוייהו כיון דהייגו אורחיה לא מברכינן וא"ר אחא בר חנינא א"ר אסי א"ר יוחנן [א]כל המברך על החדש בזמנו כאילו מקבל פני שכינה כתיב הכא [1]החדש הזה וכתיב התם [2]זה אלי ואנוהו תנא דבי רבי ישמעאל אילמלא [ו](לא) זכו ישראל אלא להקביל פני אביהן שבשמים כל חדש וחדש דיים אמר אביי [3]הלכך נימרינהו מעומד מרימר ומר זוטרא מכתפי [ז](אהדדי) ומברכי א"ל רב אחא לרב אשי במערבא מברכי ברוך מחדש חדשים אמר ליה האי נשי דידן נמי מברכי אלא כדרב יהודה דאמר רב יהודה [ב]ברוך [וכו'] אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם ששים ושמחים לעשות רצון קונם פועלי אמת שפעולתן אמת וללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן שהן עתידין להתחדש כמותה ולפאר ליוצרם על שם כבוד מלכותו ברוך אתה ה' מחדש חדשים [3]כי בתחבולות תעשה לך מלחמה א"ר אחא בר חנינא א"ר אסי א"ר יוחנן במי אתה מוצא מלחמתה של תורה במי שיש בידו חבילות של משנה קרי רב יוסף אנפשיה [4]ורב תבואות בכח שור: [ד]א"ר שימי בר אשי לא שנו אלא שעות אבל אחד אומר קודם הנץ החמה ואחד אומר לאחר הנץ החמה עדותן בטילה פשיטא [ה]אלא אחד אומר קודם הנץ ואחד אומר [ו] בתוך הנץ הא נמי פשיטא מהו דתימא הא בגילויא קאי והרורי בעלמא הוא דחזא קמ"ל: ואחר כך מכנסין כו': אותו היום ותו לא והתניא [ז]אם יש ממש בדבריו לא היה יורד משם לעולם ואם אין ממש בדבריו אין יורד כל היום כולו כדי שלא תהא עלייתו ירידה לו אמר אביי תרגומה אאם אין ממש בדבריו: מצאו לו זכות כו': יין מאי טעמא לא אמר רבי אחא בר חנינא אמר קרא [ח]ולרוזנים אי שכר העוסקין ברזו של עולם [ט]אל ישתברו: [י](מצאו לו זכות כו'): לא ראו מאי א"ר אחא פוטרין אותו וכן א"ר יוחנן [כ]פוטרין אותו א"ל רב פפא לאביי וליפטריה מעיקרא א"ל הכי א"ר יוחנן כדי שלא יצאו מב"ד מעורבבין איכא דאמרי א"ל רב פפא לאביי ולמה לי יוסיפו ליפטריה מבי דינא קמא אמר ליה ר' יוסי קאי כוותך דתניא ר' יוסי אומר כשם שאין מוסיפין על ב"ד של שבעים ואחד כך אין מוסיפין על ב"ד של עשרים ושלשה ת"ר אומר בריני ממונות נזדקן הדין ואין אומר בריני נפשות נזדקן הדין מאי נזדקן הדין אילימא קש דינא איפכא מיבעיא ליה אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בריה דרב איקא איפוך רב אשי אמר לעולם לא תיפוך ומאי נזדקן הדין [ל]חכם דינא מיתיבי [מ]גדול שבדיינין אומר נזדקן הדין אי אמרת בשלמא חכם דינא היינו דאמר גדול אלא אי אמרת קש דינא לא סגיא דלא אמר גדול בסופי הוא דקא מיכסיף נפשיה אין [נ]אינו דומה מתבייש מעצמו למתבייש מאחרים איכא דאמרי אי אמרת בשלמא קש דינא היינו דאינו דומה מתבייש מעצמו למתבייש מאחרים אלא אי אמרת חכם דינא גדול אשבוחי משבח נפשיה והכתיב [ס]יהללך זר ולא פיך שאני מילתא דבי דינא דאגדתא רמיא כדתנן [ע]גמרו את הדבר היו מכנסין אותן גדול שבדיינין אומר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב:

הדרן עלך היו בודקין

חכם דינא. מצאו זכות פטורהו ואם לאו מעבירין דינו למחר ומזדמנין זוגות ומפעטין במאכל כדי שלמה אין שותין יין כל היום שנאמר ולרחנים אי שכר העוסקים ברזי העולם אל ישחכרו. אם יש פוטרי הדיינין מזכירין אותן אם מצאו לו זכות פטורהו ואם לאו עומדין על המנין י"ב מזכין י"א מחייבין י"ב מזכין י"א מחייבין זכאי. י"ב מחייבין י"א מזכין ואפילו כ"ב מזכין או מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינין כמה שיכשחר מברך עלה ברוך דיין האמת אלא כיון דאורחה היא לית בה ברכה. א"ר יוחנן כל המברך על החדש כאלו מקבל פני שכינה. שנאמר החדש הזה לכם וכתיב זה אלי ואנוהו וכי מברכין אין מברכין אלא מעומד. מרימר ומר זוטרא הוו מכתפי להו ומברכי ברכת החדש. כא"י אמ"ה אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם ששים ושמחים לעשות רצון קונם פועלי אמת שפעולתם אמת ללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן שהן עתידים להתחדש כמותה ולפאר ליוצרם על כבוד מלכותו. בא"י מחדש חדשים: **בכי** אתה מוצא מלחמה התורה כמי שבידו חבילות של משנה רב יוסף הוה קורא אנפשיה ורב תבואות בכח שור כדכתיב בכור שורו הדר לו וכיון ששמעו יוסף ובידו הברייתות היה אומר אני בכחי מרבה תבואות כדגרסי הכל צריכין למרי חטיא גמרא: **אחר** אומר בב' שעות ואחר אומר בג' שעות עדותן קיימת כו' א' אמר בה' ואחד אומר בד' עדותן בטלה. שבחמש חמה במזרח ובד' חמה במערב. ואין אדם טוענ בזה. אמר רב שימי בר אשי לא שנו אלא שעות אבל אחד אומר קודם הנץ החמה ואחד אומר אחר הנץ החמה עדותן בטלה ולא אמרי' בגלויא הוה קאי והרורי בעלמא הוא דחזא: **היו** מכנסין השני ובודקין אותו נמצאו דבריהם מכוונים פותחין בזכות. אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות או א' מן התלמידים אמר יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו. אמר אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו זכות מעלין ומושיבין אותו עמהן ולא היה יורד משם כל היום אם אין ממש בדבריו אבל אם יש ממש בדבריו לא היה יורד משם לעולם.

מתניתין מצאו זכות פטורהו ואם לאו מעבירין דינו למחר ומזדמנין זוגות ומפעטין במאכל כדי שלמה אין שותין יין כל היום שנאמר ולרחנים אי שכר העוסקים ברזי העולם אל ישחכרו. אם יש פוטרי הדיינין מזכירין אותן אם מצאו לו זכות פטורהו ואם לאו עומדין על המנין י"ב מזכין י"א מחייבין י"ב מזכין י"א מחייבין זכאי. י"ב מחייבין י"א מזכין ואפילו כ"ב מזכין או מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינין כמה שיכשחר מברך עלה ברוך דיין האמת אלא כיון דאורחה היא לית בה ברכה. א"ר יוחנן כל המברך על החדש כאלו מקבל פני שכינה. שנאמר החדש הזה לכם וכתיב זה אלי ואנוהו וכי מברכין אין מברכין אלא מעומד. מרימר ומר זוטרא הוו מכתפי להו ומברכי ברכת החדש. כא"י אמ"ה אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם ששים ושמחים לעשות רצון קונם פועלי אמת שפעולתם אמת ללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן שהן עתידים להתחדש כמותה ולפאר ליוצרם על כבוד מלכותו. בא"י מחדש חדשים: **בכי** אתה מוצא מלחמה התורה כמי שבידו חבילות של משנה רב יוסף הוה קורא אנפשיה ורב תבואות בכח שור כדכתיב בכור שורו הדר לו וכיון ששמעו יוסף ובידו הברייתות היה אומר אני בכחי מרבה תבואות כדגרסי הכל צריכין למרי חטיא גמרא: **אחר** אומר בב' שעות ואחר אומר בג' שעות עדותן קיימת כו' א' אמר בה' ואחד אומר בד' עדותן בטלה. שבחמש חמה במזרח ובד' חמה במערב. ואין אדם טוענ בזה. אמר רב שימי בר אשי לא שנו אלא שעות אבל אחד אומר קודם הנץ החמה ואחד אומר אחר הנץ החמה עדותן בטלה ולא אמרי' בגלויא הוה קאי והרורי בעלמא הוא דחזא: **היו** מכנסין השני ובודקין אותו נמצאו דבריהם מכוונים פותחין בזכות. אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות או א' מן התלמידים אמר יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו. אמר אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו זכות מעלין ומושיבין אותו עמהן ולא היה יורד משם כל היום אם אין ממש בדבריו אבל אם יש ממש בדבריו לא היה יורד משם לעולם.

פועלי אמת. פי' הקונטר' שאין משגין את עדין ואת דגרס פועל אמת והקנ"ה קאי שנאמת ונדין מיעבד אמר שאמתתם: **ורב** תבואות. משום דיוסף מיקרי נכוח שור כדכתיב (דברים (ג) נכוח שורו הדר לו ונעל שמועות הוא נעל מטין כדאמר (סוטה ד' י.). הכל לריכין למרי מיטיל ומטיין בשילהי סוטה (שם) דרב יוסף סיני: **העוסקים** ברזו של עולם. היינו דיני נפשות(ג) אבל לא דיני ממונות והא דאמר (עירובין ד' סה.) שמה רציעית יין של יוהי היינו הוראה לחיקוי: **קש** דינא. פירוש ואין יכול לעמוד עליו:

הדרן עלך היו בודקין

מגדול רמיא. ומפי דכריס של שנא הוא לומרן: הדרן עלך היו בודקין